

lem børn og voksne, er, at børn af indlysende grunde har færre erfaringer end voksne, og at de derfor er mere afhængige af social anerkendelse for at kontrollere situationer.

Eva Gulløv tilhører, hvad man kan kalde anden generation i den nye barndomsforskning, hvis teoretiske fundament er blevet lagt af pionerer som William Corsaro, Jens Qvortrup, Alan Prout, Allison James og Harriet Strandell. De har haft det fælles projekt at udvikle et alternativ til forestillingen om det udviklende barn. En forestilling, de hævder, indebærer, at barndommen ses som en transitfase uden selvstændig betydning, hvor barndommen fremstår som et forstadium til voksenalderen, og barnet som et forstadium til det fuldt udviklede voksne menneske. Det afgørende skel mellem den nye barndomsforskning og den forskning i børn, som de kritiserer, er, om børn betragtes som *becomings* eller *beings*. Forskellen mellem de konventionelle perspektiver på børn, som man finder i socialisationsteori og udviklingspsykologi og de alternative perspektiver i den nye barndomsforskning, er blevet betonet meget i pionerarbejderne. Kritikken har ofte været uforsonlig, og forestillingen om det udviklende barn afvises blankt som grundlag for at beskæftige sig med børn såvel i teori som i praksis (se f.eks. James, Jenks & Prout (1998): *Theorizing Childhood*, der i oversættelsen har fået den grimme og misvisende danske titel *Den teoretiske barndom*).

Eva Gulløv fastholder kritikken i bogens lange metodiske og teoretiske indledning, men tonen er langt mere forsonlig end hos pionererne. Hun vedkender sig arv og gæld fra socialisationsteori og udviklingspsykologi, som hun mener har en praksisdimension, som den nye barndomsforskning har svært ved at tilbyde. Heri ligger også forklaringen på, at forestillingen om det udviklende barn er så massivt til stede i pædagogik, indretningen af børneinstitutioner og den ganske omgang med børn, og børn imellem. En karakteristisk ting ved børnefeltet er ifølge Eva Gulløv, at der er en snæver forbindelse mellem forskning og institutionel praksis. Den mere forsonlige tone efterlader imidlertid læseren med nogle ubesvarede spørgsmål om forbindelsen mellem den nye barndomsforskning og det institutionaliserede børneliv. Hvilke konsekvenser bør den nye måde at forstå børns udvikling på få for den praktiske pædagogik i børnehaven? Er det for eksempel hensigtsmæssigt at betone alder

så meget, som det sker i den undersøgte børnehaven, og hvad med de aldersbetingede diskussioner, som de voksne funderer deres magt på? Kan de vedvarende bevare deres legitimitet i børneinstitutionerne? Alt i alt synes jeg, det er en meget velargumenteret og tankevækkende bog med den kritiske tilføjelse, at radikaliteten i argumentet godt kunne afspejle sig mere i formen.

Jesper Olesen
Forskningsadjunkt
Center for kulturstudier
Syddansk Universitet, Odense

ANITA HERLE & SANDRA ROUSE (eds.): Cambridge and the Torres Strait. Centenary Essays on the 1898 Anthropological Expedition. Cambridge: Cambridge University Press 1998. 252 sider. ISBN 0-521-58461-2. Pris: £35.

Cambridge-ekspeditionen til Torresstrædet har en både mytisk og mystisk plads i antropologiens fortid. Man har hørt om den, men ved egentlig ikke meget om dens resultater. Denne bog, der er udgivet i anledning af ekspeditionens hundredårsjubilæum, er derfor velkommen. I en række grundige artikler får man her belyst ekspeditionens forhistorie, hvordan den blev organiseret, og hvad der var dens mål. Man får også besked om, hvorvidt de indhøstede resultater indfrieede målsætningen og endelig om, hvorfor dette stort anlagte fremstød i det lange løb fik så begrænset betydning for faget, som det er tilfældet.

Det var Alfred Cort Haddon, der organiserede ekspeditionen. Haddon var biolog og havde i 1888 for første gang foretaget en havbiologisk ekspedition til Torresstrædet. Her havde han fattet en levende interesse for de indfødte og deres skikke. Han skiftede fag, og den nye ekspedition var et led i hans karriereudvikling og et forsøg på at etablere antropologien på universitetet i Cambridge. Han havde kun en timelærerstilling dér, men håbede at kunne få noget mere fast. Af de andre af ekspeditionens medlemmer var de fleste uddannede som læger. Den mest kendte er W. H. R. Rivers, der havde specialiseret sig i psykologi og sanseorganernes fysiologi. En anden, Charles Seligman, var tropemediciner. To studenter af Haddon og Rivers var Charles Myers og William McDougall. En skolelærer,

Sidney Ray, der underviste i Londons East End, var selvlært ekspert i oceaniske sprog. Han blev ekspeditionens lingvistiske medarbejder. Endelig deltog en anden student af Haddon, Anthony Wilkin, som fotograf. Den sidste er nu kun kendt for et rejsestipendium til feltarbejde, der oprettedes i hans navn efter hans tidlige død i Egypten kun to år efter ekspeditionen.

Ekspeditionens medlemmer arbejdede på forskellige øer i Torresstrædet fra april til oktober 1898, og nogle af medlemmerne udvidede arbejdsområdet med sammenlignende studier langs sydkysten af Ny Guinea. De fleste af deltagerne tilbragte i tilgift endnu nogle måneder i Sarawak på Borneo på vejen hjem til England. Ekspeditionen var banebrydende, fordi det var første gang, et hold af professionelle videnskabsmænd indsamlede etnografiske data i felten under anvendelse af naturvidenskabelige metoder. Her udviklede Rivers den genealogiske metode, som skulle blive standardværktøj i slægtskabsundersøgelser. Sammen med Myers og McDougall foretog han undersøgelser af de indfødtes sansfunktioner. Hypotesen var, at „primitive“ overgik „civiliserede“ på det psykofysiske niveau, at de altså havde skarpere sanser, fordi de ikke brugte energi på „højere funktioner“. Resultaterne viste, foruden brist ved måleapparaterne, ikke nogen systematisk bekræftelse af hypotesen, og den offentliggjorte rapport drager ikke nogen klar konklusion. Haddon og Seligman indsamlede komparative etnografiske og fysisk antropologiske data, mens Ray koncentrede sig om sprogstudier.

Efter ekspeditionens afslutning blev de psykologiske, fysisk antropologiske og sprogvidenskabelige rapporter og dele af det etnografiske materiale publiceret i årene før første verdenskrig, mens Haddons sammenfattende etnologiske rapport, der skulle være bind I, forsinkedes helt til 1935. Ekspeditionen blev karriereafsæt for flere af dens medlemmer. Haddon fik efter nogle år fast ansættelse i Cambridge og med tiden et personligt professorat. Myers og McDougall blev begge kendte professorer i psykologi. Rivers og Seligman blev antropologer, Seligman som professor ved London School of Economics, hvor han blev Malinowskis lærer, og Rivers i Cambridge, hvor han uddannede Radcliffe-Brown. Rivers slap dog ikke psykologien, og hans arbejde med patienter, der led af „shell shock“ under verdenskrigen, er berømt. Det er

skildret litterært i Pat Barkers Bookerprisbelønnede trilogi *Regeneration*, der udkom først i 1990'erne. Både Haddon, Seligman og Rivers vendte tilbage til Melanesien på nye feltarbejder.

Ekspeditionen knæsatte feltarbejdet som etnografisk metode og grundlagde dermed „Cambridge-skolen“, der i de følgende år dominerede den britiske antropologiske scene. Haddon skitserede en metodeforskel mellem „survey work“, hvor sammenlignende data hurtigt blev indhøstet over et større område, og „intensive fieldwork“, hvor forskeren arbejdede i dybden i et enkelt samfund. Efter Haddons opfattelse byggede ekspeditionen på begge former. Senere skulle Malinowskis mere end toårige ophold på Trobrianderne under fuld sprogtilegnelse og langvarig deltagerobservation direkte i indfødte samfund sætte en langt højere standard. Ekspeditionen til Torresstrædet kom til at falde i en brydningsperiode for faget. Den byggede på evolutionistiske præmisses, der snart blev forladt. Den indvarslede en ny metodisk revolution uden selv at leve op til den endnu. Den ville samle udtømmende oplysninger om endnu „vilde“ samfund, men befolkningerne i Torresstrædet var allerede stærkt akkulturerede.

Ekspeditionen gav stødet til en „oceanisk“ periode i britisk socialantropologi, der skulle vare de næste 30 år. Det bør huskes, at moderne socialantropologi blev udviklet på grundlag af studier i Oceanien. Haddon, Rivers og Seligman uddannede den næste generation af britiske antropologer. Blandt dem kom Malinowski og Radcliffe-Brown til at gennemføre en ny revolution, denne gang teoretisk, da de grundlagde funktionalismen. Som andre nybrydere lagde de afstand til deres „forfædre“ – og det blev endnu en grund til, at Cambridgeekspeditionens betydning har fortonet sig. Med denne glimrende bog kan vi nu se dens væsentlige virkninger i tiden, selv om dens publikationer ikke læses meget mere. Vi får at vide, at de af Rivers indsamlede genealogier offentliggjort i rapporterne har spillet en meget vigtig rolle i jordejendomsspørgsmål og var vigtigt bevismateriale i den historiske *Maboretssag* i den australske højesteret i 1980'erne, hvor indfødte oprindelige jordrettigheder endelig blev anerkendt. Mabo-dommen betegnede en omvæltning i forholdet mellem det australske samfund og de indfødte folk.

Det er en flot (og dyr) bog med en række indsigtfulde og oplysende bidrag, som jeg

ikke har kunnet omtale særskilt. Den er også glimrende illustreret med originale fotografier, kort og skitser fra ekspeditionen. Prisen er nok for høj og emnet for specielt til at andre end folk med særlig interesse for antropologiens historie vil anskaffe den, men den bør stå på ethvert antropologisk bibliotek.

John Liep
Institut for Antropologi
Københavns Universitet

James Lockhart, C. M. Stafford Poole & Lisa Sousa (eds. and translators): The Story of Guadalupe. Luis Laso de la Vega's Huei Tlamahuiçoltica of 1649. Stanford: Stanford University Press 1998. 151 sider. ISBN 0-8047-3483-6. Pris: US\$16.45 (pb).

C. M. Stafford Poole: Our Lady of Guadalupe. The Origins and Sources of a Mexican National Symbol, 1531-1797. Tucson: The University of Arizona Press 1995. 325 sider. ISBN 0-8165-1623-5. Pris: US\$19,95 (pb).

Jomfruen af Guadalupe er Mexicos – og siden 1910 hele Latinamerikas – skytshelgen. Hendes billede hænger overalt i Mexico, og historien om indianeren Juan Diego for hvem hun åbenbarede sig i december 1531 – kun tolv år efter Cortéz' invasion – er kendt af alle.

Historien lyder kort: Den 9. december 1531 passerede en fattig indianer, Juan Diego, Tepeyac, et lille bjerg ca. 8 km nord for Mexico Citys centrum. Han hørte en kalden og så en kvinde som fortalte ham at hun var Jomfru Maria. Hun bad ham gå til biskoppen, Juan de Zumárraga, og meddele ham at hun ønskede et kapel på det sted. Da det endelig lykkedes Juan Diego at få foretræde for biskoppen afviste denne ham. Næste dag viste Jomfruen sig igen for Juan Diego ved Tepeyac, og tredje gang da han på biskoppens opfordring bad hende om et tegn, lagde hun friskplukkede roser i hans kappe. Da han afleverede roserne til biskoppen, viste der sig på kappen et billede af Jomfruen. Det er det billede som i dag hænger i det enorme kapel ved Tepeyacbjerget, bygget i 1976 til at modtage de millioner af troende der hvert år valfarter til Jomfruen af Guadalupe.

Den 12. december er national helligdag i Mexico for Guadalupe, og den dag klæder

man overalt i landet små piger og drenge i „indiansk klædedragt“. Det særlige ved Jomfruen af Guadalupe er nemlig at hun er mørk-hudet og åbenbarede sig for en indianer. Hun er altså skytshelgen specielt for Mexicos oprindelige befolkning, og efter sigende er det eneste gang Jomfru Maria har åbenbaret sig uden for Europa.

At historien om Juan Diegos møde med Guadalupe findes på aztekisk med betegnelse *nican mopohua*, „her berettes“, er også bredt kendt i den mexikanske befolkning. Den tekst blev sammen med en række historier om de mirakler Jomfruen havde udvirke trykt første gang i 1649 i en bog med titlen *Huei tlamahuiçoltica*, „Ved et stort vidunder“. Den er nu udkommet i en videnskabelig udgave med fylldig indledning, noteapparat og en oversættelse til engelsk foretaget af de nok mest kompetente til opgaven. Historikeren James Lockhart har i 25 år oversat og analyseret aztekiske kilder, både fra et traditionelt historisk og kildekritisk synspunkt og fra en mere lingvistisk vinkel, og han har uddannet en række glimrende etnohistorikere inden for området.

Udgivelsen og oversættelsen af *Huei tlamahuiçoltica* kan nok ikke gøres bedre. Udgivernes diskussion om hvorvidt teksten har været forfattet alene af den ellers ukendte Luis Laso de la Vega eller om han har haft aztekisktalende hjælpere er detaljeret og velargumenteret.

Stafford Poole, en af de tre udgivere af teksten, er også forfatter til det andet værk som her skal omtales og som udkom første gang i 1995, altså mens arbejdet med oversættelsen stadig var i gang.

Historien om Jomfruen af Guadalupe har igennem tiden været emne for utallige skrifter, både forkyndende og diskuterende. Der har dannet sig to lejre: De der tror på og går ind for åbenbaringshistorien og de der er imod den; begge lejre er med udgangspunkt i de samme kilder nået til diametralt modsatte resultater. Man kunne måske tro at der ikke er mere at sige i den sag, men Pooles bog viser at det langt fra er tilfældet. Han har sat sig for at finde frem til hvad der egentlig skete i 1531 og i de efterfølgende 250 år indtil den tradition som vi kender i dag blev etableret.

Med det formål har han først gennemgået alle de kilder fra det 16. århundrede hvor man skulle forvente en omtale af Juan Diego og hans enestående oplevelse: samtidige trykte og utrykte kilder, lige fra biskop Zumárragas